

Η ΒΑΣΙΚΗ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟ-Υ-ΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Από

Σπ. Αρανίτη¹

1. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η συνεχής προσπάθεια για το πέρασμα σε ανώτερες μορφές κοινωνικής οργάνωσης και ποιότητας ζωής, αποτελεί χωρίς αμφιβολία το δίδαγμα αλλά και το περιεχόμενο της βασανιστικής πορείας του "HOMO HISTORICUS", του ανθρώπινου δηλ. γένους, από τότε που διαθέτουμε γι' αυτόν αδιάφυστα ιστορικά στοιχεία. Προϋπόθεση για την πορεία αυτή αποτελεί η εξασφάλιση υλικών αγαθών, ποιοτικά και ποσοτικά όλο και περισσότερων. Πηγή των αγαθών η Φύση. Η απόσπασή τους απ' αυτήν και, το κυριώτερο, η μεταποίησή τους σε τρόπο που να εξυπηρετούν την κάλυψη των αναγκών του, είναι έργο αλλά και ειδοποιό γνώρισμα του ίδιου του Ανθρώπου. Καταστάλαγμα της αέναης αντιπαράθεσης του Ανθρώπου με τη Φύση είναι ότι όσο περισσότερο τη γνωρίζει, όσα περισσότερα μυστικά της αποσπάει, όσο περισσότερο κατανοεί τους νόμους της ύπαρξης και της «λειτουργίας» της μέσα στο χώρο και στο χρόνο, τόσο γίνεται πιο εύκολη η κάλυψη των αναγκών του, τόσο περισσότερο δικαιώνεται η ίδια του η ύπαρξη. Ο μεγάλος Σταγίριτης φιλόσοφος έχει πει πως «η θεωρητική γνώση αντιμετωπίζει τα πράγματα καθολικά» σ' αντίθεση «με κάθε πρακτική ενέργεια και δημιουργία που αναφέρονται σε ειδικές περιπτώσεις, (δηλ.) στο μερικό» (1). Η θεωρητική γνώση αποχτάται με την έρευνα χωρίς προκαθορισμένο στόχο άμεσης ωφελείας, δηλ. με τη Βασική Έρευνα. Και μπορεί, βέβαια, ο ίδιος φιλόσοφος να δέχεται ότι η θεωρητική επιστήμη δεν είναι χρήσιμη και ωφέλιμη και ότι «μόνο γι' αυτή την ίδια πρέπει να την προτιμάει κανείς» (2) όμως, από τότε, η ίδια «η ιστορία της επιστήμης έχει αποδείξει, πέρα από κάθε αμφισβήτηση, πως η πρόοδος σ' όλες τις άλλες επιστημονικές έρευνες, στην τεχνολογία και την βιομηχανία, εξαρτάται όλο και σε μεγαλύτερο βαθμό από τη βασική έρευνα, που προσφέρει το θεωρητικό υπόβαθρο όλης της επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου» (3). Και όπως γράφει ο Κ. Μαρξ: «Όταν η παραγωγική διαδικασία γίνει πεδίο της εφαρμοσμέ-

1. Γεωλόγος - Μελετητής, Βεντούρη 24 15561, Χολαργός

νης επιστήμης, τότε, αντίστροφα η επιστήμη γίνεται ένας παράγοντας, μια λειτουργία της παραγωγικής διαδικασίας» (4).

— Αυτή η τοποθέτηση πάνω στο θέμα της θεωρητικής επιστήμης και της βασικής έρευνας δικαιολογεί, αλλά και δικαιολογείται από, την τεράστια ανάπτυξη που 'χει πάρει στα χρόνια μας η ανθρώπινη δραστηριότητα στον τομέα αυτό. Η εποχή του μοναχικού και ιδιόρρυθμου σοφού, που κλεισμένος στο Εργαστήριο ή στο Σπουδαστήριο του προσπαθούσε ν' αποκαλύψει και να κατανοήσει τα μυστικά της Φύσης έχει περάσει πια χωρίς γυρισμό. Είναι, νομίζω, κοινοτυπία ν' αναφέρει κανείς τις πολυάνθρωπες ομάδες επιστημόνων - ερευνητών που ασχολούνται στη βασική έρευνα και τις τεράστιες δαπάνες που ξοδεύονται σε υποδομή και λειτουργία γι' αυτήν. Θάθελα μόνο να υπογραμμίσω το, επίσης γνωστό, γεγονός της συντονισμένης εκτέλεσης και του προγραμματισμού των επιλογών και προτεραιοτήτων στην εκτέλεση της έρευνας αυτής. Και δεν είναι πέρ' απ' τη γενική μου τοποθέτηση που έγινε στην αρχή, η διαπίστωση ότι η ανάπτυξη της Βασικής έρευνας βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση και αλληλεξάρτηση με την οικονομική ανάπτυξη της κάθε χώρας.

Ειδικότερα για τη Γεωλογία, η σημασία αλλά και η ίδια η έννοια της Βασικής Γεωλογικής Έρευνας (ΒΓΕ), συχνά υποτιμείται, με την αποδοχή της απλοϊκής άποψης ότι «εδώ είναι όλα φανερά» ή με το μπερδεμα και την ταύτιση της εφαρμοσμένης με τη θεωρητική, δηλ. τη ΒΓΕ. Δε θα επεκταθώ στο σημείο αυτό αλλά θα περιοριστώ επιγραμματικά να μεταφέρω τη διαπίστωση του σοβιετικού ακαδημαϊκού Μιχ. Μιλλιόντσικοφ σε σχετικό άρθρο του, όπου αναφέρεται ότι: «Η θεωρητική έρευνα που διεξάγουν οι γεωλόγοι αποτέλεσε το υπόβαθρο για τη φανταστική — όπως μπορεί να την αποκαλέσει κανείς — ανάπτυξη των πηγών ορυκτού πλούτου και πρώτων υλών της ΕΣΣΔ, που αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για τη γοργή βιομηχανική πρόοδο» (5). Στη διαπίστωση αυτή θα ήθελα απλά να προσθέσω και την κοινωνικοοικονομική πρόοδο της Σοβιετικής Ένωσης με ρυθμούς πρωτόγνωρους στην ανθρώπινη ιστορία.

2. ΟΙ ΕΥΝΟΪΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΒΓΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι γεωλογικές επιστήμες απ' την άποψη της βασικής έρευνας και σε σχέση με τις άλλες επιστήμες, παρουσιάζουν, όπως είναι γνωστό, δυο ιδιομορφίες: α) Την αδυναμία επανάλειψης στο Εργαστήριο του φαινομένου ή του προβλήματος που ερευνάται, τη μη δυνατότητα δηλ. πραγματοποίησης πειράματος. β) Την «τοπικότητα» των γεωλογικών φαινομένων. Έτσι λοιπόν η έρευνα στη Γεωλογία στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην ανάλυση και επεξεργασία στοιχείων από υλικό που υπάρχει στην ίδια τη φύση και είναι ταυτόχρονα αυτονόητο ότι, η συγκέντρωση του υλικού αυτού δεν μπορεί παρά να γίνεται στον τόπο εμφάνισης του γεωλογικού φαινομένου. Συνέπεια των ιδιομορφιών αυτών είναι ότι περιοχές της Γης, ακόμα και περιορισμένες σε έκταση, όπου όμως υπάρχει σύμπτωση ποικιλίας γεωλογικών φαινομένων με ευνοϊκές γεωμορφολογικές συνθήκες εμφάνισής τους, να προσφέρουν ιδιαίτερα για την πραγματοποίηση της ΒΓΕ.

Στις ευνοημένες απ' την άποψη αυτή περιοχές της Γης ανήκει αναμφισβήτητα

και ο ελλαδικός χώρος. Η πολυσύνθετη πετρολογική σύσταση με συμμετοχή σ' αυτή πετρωμάτων όλων των βασικών κατηγοριών, σε μεγάλη ποικιλία τύπων και παραλλαγών, η παρουσία γεωλογικών φαινομένων που αρχίζουν απ' τις χαμηλές βαθμίδες της εξέλιξης του φλοιού της Γης και φτάνουν μέχρι και τις πιο πρόσφατες, συχνά με χαρακτηριστική αλληλουχία, η εκδήλωση ενεργών γεωλογικών φαινομένων όπως η ηφαιστειότητα και η σεισμικότητα, όλ' αυτά μέσα σ' έναν περιορισμένο χώρο και σ' ένα έντονο ανάγλυφο με βαθιές φυσικές τομές, στερημένο συχνά από πυκνή βλάστηση κάνουν τη χώρα μας ένα ιδανικό Εργαστήριο γεωλογικής έρευνας, ένα ανοιχτό βιβλίο που σε προκαλεί να διαβάσεις. Απ' την άλλη μεριά ένας αξιόλογος ορυκτός πλούτος, η ιδιαίτερη σημασία, ειδικά για τη χώρα μας, της αξιοποίησης του υπόγειου υδατικού δυναμικού, τα σοβαρά προβλήματα που δημιουργεί στην κατασκευή των τεχνικών έργων το πολυσύνθετο της γεωλογικής σύστασης και δομής, η αντιμετώπιση, τέλος, των ιδιαίτερων σοβαρών γεωμορφολογικών, γεωλογικών και γεωφυσικών καταστροφικών φαινομένων, κάνουν σε επιταχτικό βαθμό αναγκαία την ανάπτυξη της ΒΓΕ σε έκταση και βάθος, με τη μεταφορική αλλά και την πραγματική σημασία των δυο αυτών λέξεων. Ας σημειωθεί ακόμα ότι, οι δυο ιδιομορφίες των γεωλογικών επιστημών που αναφέρθηκαν προηγουμένα, δίνουν στους Έλληνες γεωεπιστήμονες καλές ευκαιρίες για μια σημαντική παρουσία της ελληνικής επιστήμης στο διεθνή επιτημονικό στίβο. Αρκεί να τους προσφερθεί η απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή.

3. Η ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΒΓΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Δεν αποτελεί, φυσικά, συνταραχτική αποκάλυψη η διαπίστωση ότι η ΒΓΕ στη χώρα μας βρίσκεται σε τραγικά απαράδεχτο χαμηλό επίπεδο. Κύριος χώρος άσκησης της είναι το Πανεπιστημιακό Εργαστήριο. Στόχος η ανέλιξη στην ακαδημαϊκή ιεραρχία ή και, όχι σπάνια, η προάσπιση της εξασφαλισμένης μέσα στο χώρο αυτό επιβίωσης του επιστήμονα. Οι επιλογές του αντικειμένου, προσωπικές, άναρχες, έξω από κάθε έννοια σχεδιασμού και γενικότερων κοινωνικών επιδιώξεων. Όσο για οικονομική συμπαράσταση, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, θάλεγα είν' ο κανόνας, που ο γεωλόγος -ερευνητής, πέρ' απ' την εξοντωτική για τον ίδιο διάθεση του ελεύθερου χρόνου του, καλείται να καταβάλλει απ' τα διαθέσιμα του μεγαλύτερο ή μικρότερο μέρος της δαπάνης που απαιτεί η έρευνα του. Σε πολλούς από μας, πιστεύω, δε λείπει η προσωπική πείρα πάνω σ' αυτό.

Κάπως καλύτερα εμφανίζονται τα πράγματα στους εξειδικευμένους στα γεωλογικά αντικείμενα δημόσιους φορείς, κύρια το ΙΓΜΕ, αλλά και την Υδρογεωλογική Υπηρεσία του Υπ. Γεωργίας το ανάλογο τμήμα της ΔΕΗ κ.ά. Εδώ, και σήμερα αλλά και παλιότερα, στα πλαίσια του σχεδιασμού για την εφαρμοσμένη έρευνα, έχουν περιληφθεί και προγράμματα ΒΓΕ. Έτσι, στις περιπτώσεις αυτές οι επιλογές είναι προγραμματισμένες και οπωσδήποτε, υπάρχει, τουλάχιστον εκτίμηση και συχνά προβλέψεις για την κάλυψη των αντίστοιχων δαπανών. Όμως, απ' τη μια μεριά η πιεστική παρότρυνση για εφαρμοσμένη έρευνα που ασκεί η Πολιτεία, απ' την άλλη οι ελλείψεις στο απαραίτητο επιστημονικό και παραεπιστημονικό προσωπικό και στην αντίστοιχη υλικοτεχνική υποδομή, περιορίζουν και συχνά έχουν εξουδετερώσει τις όποιες καλές προθέσεις και σχεδιασμούς.

Αν, τέλος, περάσουμε στον ιδιωτικό τομέα, οι έλληνες επιχειρηματίες δε μας έχουν δα συνηθίσει σε τέτοιες «ευγενικές» χειρονομίες. Όχι μόνο δεν αφήνουν έστω και ελάχιστα περιθώρια της ΒΓΕ στο χώρο που ελέγχουν, αλλά αντίθετα, και την ίδια την εφαρμοσμένη έρευνα, που τους ενδιαφέρει άμεσα και επιχειρηματικά, προσπαθούν να την περάσουν απ' την άποψη των δαπανών στον κρατικό τομέα, κρατώντας όμως το δικαίωμα των επιλογών και της εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων.

Η μεγάλη καθυστέρηση στην προώθηση της ΒΓΕ στη χώρα μας, δεν στερεί μόνο την ελληνική επιστήμη από τη δυνατότητα μιας καλής παρουσίας στο διεθνή επιστημονικό στίβο. Στερεί ταυτόχρονα όλους μας, ιδιαίτερα αυτούς που ασχολούνται με την εφαρμοσμένη έρευνα, από ένα γερό θεωρητικό υπόβαθρο, δηλ. απ' τις γενικές εκείνες θεωρίες και γνώσεις που θα επέτρεπαν ένα σωστό προσανατολισμό του ερευνητικού (αλλά και του διδαχτικού) έργου. Δεν ξέρω αν είναι δυνατή η εκτίμηση της ζημιάς απ' την καθυστέρηση αυτή στην πιο πέρα πρόοδο της γεωλογικής επιστήμης. Η ζημιά όμως στην Εθνική Οικονομία, θετική και αποθετική, είναι αναμφίβολα πολύ μεγάλη. Θετική, γιατί, δαπάνες που γίνονται σε ερευνητικές εργασίες θα μπορούσαν να περιοριστούν σημαντικά. Αποθετική, γιατί πλουτοπαραγωγικές πηγές παραμένουν άγνωστες ή δεν εκτιμώνται σωστά. Προσωπικά είμαι πεισμένος ότι η οικονομική ζημιά απ' την καθυστέρηση στην προώθηση της ΒΓΕ θ' αποδειχτεί πολλαπλάσια σε σχέση με τις δαπάνες που απαιτούνται για την πραγματοποίηση της έρευνας αυτής, αν βέβαια επιχειρηθεί μια τέτοια συγκριτική ανάλυση.

4. ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΒΓΕ

Όσα ειπώθηκαν ως τώρα, νομίζω πως μπορούν να στηρίξουν τις ακόλουθες δυο θετικές διαπιστώσεις:

- α. Οι αντικειμενικές συνθήκες στη χώρα μας είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές για μια ουσιαστική, θεαματική θα έλεγα, άσκηση και ανάπτυξη της ΒΓΕ.
- β. Οι δαπάνες που απαιτούνται είναι χαμηλές σε σχέση με το αναμενόμενο όφελος και, οπωσδήποτε, μέσα στις δυνατότητες της Οικονομίας μας.

Απ' την άλλη μεριά υπάρχει ένα επιστημονικό δυναμικό με υψηλό ποιοτικό επίπεδο, που παραμένει αναξιοποίητο. Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι ο αριθμός των ελλήνων γεωλόγων και γενικότερα των γεωεπιστημόνων, υπολείπεται σημαντικά απ' αυτόν που οι ανάγκες της χώρας απαιτούν. Και είναι απαράδεκτο για την ανάπτυξη της οικονομίας μας, θα έλεγα ανεξήγητο, το πώς είναι δυνατό να υπάρχουν αυτή τη στιγμή πάνω από 600 γεωλόγοι άνεργοι.

Για την αξιοποίηση των θετικών αυτών διαπιστώσεων, την εκμετάλλευση μ' άλλα λόγια των δυνατοτήτων που υπάρχουν για μια ουσιαστική ανάπτυξη της ΒΓΕ στη χώρα μας, απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο ορθός προγραμματισμός στ' αντικείμενα, στις επιλογές, στις προτεραιότητες, καθώς και ο συντονισμός στην εκτέλεση και στην αξιοποίηση των αποτελεσμάτων. Κατά την άποψή μου, για την κάλυψη της πραγματικής αυτής ανάγκης, δηλ. για τον ορθό προγραμματισμό και το συντονισμό της ΒΓΕ στη χώρα μας, είναι απαραίτητη η δημιουργία ενός

θεσμικού πλαισίου, που θα μπορούσε να ονομαστεί «Εθνικό Συμβούλιο γεωλογίας» (ΕΣΓ). Το Συμβούλιο αυτό δεν πρέπει να είναι οποιασδήποτε μορφής Δημόσια Υπηρεσία, αλλά ούτε και να συγκροτείται από μέλη «EX OFFICIO». Αντίθετα, τα μέλη του θα έχουν καθορισμένης διάρκειας θητεία και θα εκλέγονται με δημοκρατικές διαδικασίες, με ισότιμη εκπροσώπηση των τριών χώρων δραστηριότητας των γεωεπιστημόνων: α) των γεωλογικών τμημάτων των ΑΕΙ, β) των γεωλογικών υπηρεσιών του Δημόσιου Τομέα (Υπουργείων, Δημοσίων Επιχειρήσεων κ.τ.λ.) και γ) των συλλογικών οργάνων των ελλήνων γεωλόγων δηλ. τουΣΕΓ και, φυσικά, της ΕΓΕ. Σχετικά με το αντικείμενο του ΕΣΓ, μπορεί σε γενικές γραμμές να είναι το ακόλουθο:

- Θα δέχεται προτάσεις για συγκεκριμένα θέματα ΒΓΕ απ' οποιαδήποτε κατεύθυνση, δηλ. από δημόσιους φορείς, πανεπιστημιακούς χώρους, συλλογικά όργανα, ομάδες και άτομα.
- Θα αξιολογεί τις προτάσεις και για τις αποδεχτές θα δίνει τη σειρά προτεραιότητας, παίρνοντας βέβαια υπόψη και τους γενικότερους προγραμματισμούς της Πολιτείας.
- Θα εξασφαλίζει τα απαραίτητα κονδύλια. Με βάση αυτά και τον περιορισμό που αναφέρθηκε προηγούμενα, θα προγραμματίζει χρονικά και θα παρακολουθεί διαδικαστικά την υλοποίηση των ερευνητικών προγραμμάτων.
- Θα εξασφαλίζει τη δημοσίευση των πορισμάτων, ισότιμα χρονικά και σε έκταση, αλλά και με αντικειμενικά κριτήρια σχετικά με τη σημασία και το βάρος κάθε θέματος.
- Θα αποτελεί, τέλος, τον κρίκο σύνδεσης της ελληνικής γεωλογικής επιστήμης με περιφερειακά ή διεθνή ερευνητικά προγράμματα.
- Απ' τα πιο πάνω είναι φανερή η κατηγορηματική αντίθεσή μου σ' οποιαδήποτε εκτέλεση, ή ανάθεση εκτέλεσης έρευνας απ' το ίδιο το ΕΣΓ.

Η πρότασή μου αυτή για τη δημιουργία ενός «Εθνικού Συμβουλίου Γεωλογίας» που γίνεται προς την Ε.Γ.Ε. αλλά και προς κάθε αρμόδιο που την ακούει σήμερα ή θα τη διαβάσει στα Πρακτικά του Ιου Πανελλαδικού Γεωλογικού Διήμερου, είναι γενική στη διατύπωσή της. Αν στις γενικές της αυτές γραμμές γίνει αποδεχτή, είναι αυτονόητη η ανάγκη για μια πιο πέρα επεξεργασία και τελική της διαμόρφωση σε αναλυτική εισήγηση με διαδικαστικά, οργανωτικά και οικονομικά στοιχεία.

5. ΜΕΡΙΚΑ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

Για να γίνω πιο συγκεκριμένος στο τι εννοώ με τον όρο ΒΓΕ και πώς αυτή μπορεί να υλοποιηθεί προγραμματισμένα και συντονισμένα, θ' αναφέρω τρία συγκεκριμένα θέματα που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο μακροχρόνιων ερευνητικών προγραμμάτων. Τα θέματα αυτά που έχουν, κατά την άποψή μου, ξεχωριστή σημασία και πρώτη προτεραιότητα στη σε βάθος διερεύνηση τους, είναι τα ακόλουθα:

- α. Οι οφειλιτικές μάζες στον ελληνικό χώρο. Οι συνθήκες γένεσης, η ηλικία σχηματισμού τους, η εξέλιξή τους στο χρόνο, η σημερινή τους θέση στο χώρο και οι σχέσεις τους με το γεωλογικό περίγυρο, η ταξινόμησή τους και η σύνδεσή τους

με ορισμένες μορφές μεταλλογένεσης όπως χρωμίτες, λευκόλιθοι, χαλκούχα μεταλλεύματα, Νι-ούχα Fe-μεταλλεύματα, αποτελούν προβλήματα ανοιχτά με σημαντική διάσταση απόψεων. Η προώθηση της έρευνας τους και η προσέγγιση στη λύση τους, είναι φανερό ότι δεν έχει μόνο θεωρητικό ενδιαφέρον.

β. Η θεωρία των γενικών επωθήσεων. Απ' την εποχή που ο P. TERMIER διατύπωσε τη θεωρία αυτή, έγινε σχεδόν αυτόματα δεχτή στη χώρα μας και, στριμωγμένη μαζί με τη θεωρία του H. STILLE για το «γεωσύγκλινο», κυριάρχησε για πάνω από 40 χρόνια στην ελληνική γεωλογική σκέψη. Πριν όμως από λίγα χρόνια μια νέα θεωρία, εκείνη των «λιθοσφαιρικών πλακών», κάλυψε, σχεδόν σαν επώθηση, την προηγούμενη, την οποία οι κηδεμόνες της την άφησαν έκθετη σαν μωρό αγνώστων γονέων σε Βρεφοκομείο. Το θέμα όμως είναι, από κάθε άποψη, ιδιαίτερης σημασίας και απαιτεί σοβαρή έρευνα και ξεκαθάρισμα. Ένα συντονισμένο Πρόγραμμα, με βαθειές γεωτρήσεις, παλαιοντολογικές αναλύσεις, και ειδικές γεωφυσικές διερευνήσεις, είναι περισσότερο από απαραίτητο εδώ. Τέλος,

γ. Τα μεγάλα ρήγματα στον ελληνικό χώρο, αποτελεί ένα θέμα που, νομίζω πως, όλοι μας το συναντάμε σαν πρόβλημα σε κάθε βήμα της δουλειάς μας, χωρίς να είμαστε ικανοποιημένοι απ' τις ερμηνείες που έχουν δοθεί. Έτσι, η συστηματική καταγραφή και χαρτογράφηση τους, η ηλικία αρχικής εκδήλωσης και μεταγενέστερων δραστηριοποιήσεών τους, η εκτίμηση των μετακινήσεων απ' τη μια και την άλλη μεριά του κάθε ρήγματος, η συσχέτισή τους με σύνδρομα και συνοδά γεωλογικά φαινόμενα, αποτελούν μερικά απ' τα ειδικά προβλήματα, που όλα μαζί συνθέτουν ένα ενιαίο θέμα μιας προγραμματισμένης και συντονισμένης ΒΓΕ, με αυτονόητη τη σημασία της για ουσιώδη προβλήματα εφαρμογής.

6. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΓΕΩΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ Ε.Γ.Ε.

Ο συστηματικός προγραμματισμός και η ουσιαστική ανάπτυξη της ΒΓΕ, αποτελεί αναμφισβήτητα και δυνατότητα και αναγκαιότητα για τη χώρα μας. Στην προσπάθεια αυτή, σημαντικός θα είναι ο ρόλος και η συμμετοχή των νέων γεωλόγων. Η υλοποίηση της δεν θα οδηγήσει μόνο στην απορρόφηση όλων των χωρίς απασχόληση σήμερα συναδέλφων, αλλά θα δείξει και την αναγκαιότητα για πολύ περισσότερους νέους γεωλόγους. Και ακριβώς, η συμμετοχή των νέων γεωλόγων σε τέτοια συντονισμένα προγράμματα, η αρχή της επιστημονικής και επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους σε συνδυασμό με τη γοητεία της έρευνας, εκτός απ' την ηθική ικανοποίηση θα τους προσφέρει τις καλύτερες δυνατότητες μεταπτυχιακής εξειδίκευσης. Αλλά και οι ίδιοι, με την τόλμη και το αδέσμευτο της σκέψης που διακρίνει τους νέους, θα έχουν πολλά να προσφέρουν σε νέες ιδέες, στη διάνοιξη νέων δρόμων για την Επιστήμη.

Ο ρόλος της Ε.Γ.Ε. στην ουσιαστική προώθηση της ΒΓΕ δεν μπορεί παρά να είναι ουσιαστικός. Η ίδια η ιστορία της, που είναι μια συνεχής συμβολή στην ως τώρα γεωλογική έρευνα, αποτελεί μια εγγύηση γι' αυτό. Εκτός απ' τη συμμετοχή της στο «ΕΣΓ» που η δημιουργία του αποτελεί πρόταση της εισήγησης μου αυτής, οι σκοποί της Εταιρίας μας και οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται ή πρέπει να

αναπτύσσονται μέσα στα λειτουργικά της πλαίσια, αποτελούν ήδη ένα ουσιαστικό πυρήνα υλοποίησης των απόψεων και προτάσεων που περιέχονται στην εισήγησή μου. Απόδειξη, η οργάνωση και πραγματοποίηση του Ιου Πανελλαδικού Γεωλογικού Διήμερου.

Αθήνα, 19 του Μάη 1983

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (1) ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ: Μεταφυσικά
- (2) ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ: Πολιτικά
- (3) Β.Ι. ΛΕΝΙΝ: Υλισμός και εμπειριοκριτικισμός
- (4) Κ. Μαρξ: από χειρόγραφο (βλ. Επιστημονική και Τεχνολογική Επανάσταση — «Σύγχρονη Εποχή» Αθήνα 1976, σελ. 67).
- (5) Ν. Μιλλιόντσικοφ: Η κρίσιμη δοκιμασία για την ανθρωπότητα (όπως πιο πάνω, σελ. 29).

Τοποθέτηση Γερ. Παπαδόπουλου στην εισήγηση του Σπ. Αρανίτη

Αν και κρίνεται «κατ' αρχήν» θετική η πρόταση για τη δημιουργία ενός Εθνικού Συμβουλίου Γεωλογίας, υπάρχει ο σοβαρός κίνδυνος να υποβαθμισθεί ο ρόλος του και η δυνατότητα παρέμβασής του στον εθνικό προγραμματισμό της βασικής γεωλογικής έρευνας στη χώρα μας.

Έχω τη γνώμη ότι μόνον ένα Γεωλογικό Επιμελητήριο (με την ευρύτερη έννοια του Γεωεπιστημονικού) μπορεί να παίξει αποφασιστικό ρόλο στο ζήτημα αυτό και ταυτόχρονα να περιφρουρήσει ουσιαστικά τις επιστημονικές και επαγγελματικές προοπτικές του κλάδου τις οποίες έχουν σε μεγάλο βαθμό οικειοποιηθεί άλλοι επιστημονικοί κλάδοι στη χώρα μας.

Αποτελεί γενική ομολογία πως η προσπάθεια σύστασης ενός Γεωλογικού Επιμελητηρίου, που θ' αποτελεί υποχρεωτικό και όχι απλώς δυνητικό σύμβουλο της Πολιτείας, πρόκειται ν' αντιμετωπίσει ισχυρές αντιδράσεις. Όμως αυτό δεν πρέπει ν' αποτελεί παράγοντα ματαιώσης ή αναβολής μιας τέτοιας προσπάθειας. Βέβαια, ως πρώτο βήμα είναι θετική η δημιουργία ενός Εθνικού Συμβουλίου Γεωλογίας στο μέτρο που θ' αποτελέσει τον αρχικό πυρήνα για τη δημιουργία του Γεωλογικού Επιμελητηρίου.

Παράλληλα η συστηματική προβολή των επιστημονικών και επαγγελματικών δυνατοτήτων των Ελλήνων Γεωλόγων, με τη διοργάνωση Συνεδρίων, Σεμιναρίων, ομιλιών και άλλων εκδηλώσεων, από την ΕΓΕ και το ΣΕΓ, θα συμβάλλει ουσιαστικά στη δημιουργία του κατάλληλου κλίματος μέσα στο οποίο μπορεί να ευδοκιμήσει η ιδέα για τη σύσταση του Γεωλογικού Επιμελητηρίου.